

Усе як колись

КУПИТИ

Джулія Еймз у свої п'ятдесят сім нарешті насолоджується спокійним, безтурботним життям, лише час від часу згадуючи буремну молодість. Скільки всього вона пройшла, прагнучи вибудувати зв'язки з рідними та зрозуміти саму себе... Але тепер Джулія незворушна, самодостатня — і здатна контролювати все.

Та вже скоро виявляється, що таки не все... Її ошелешує раптова звістка від сина. Вона не готова розлучитися із зухвалою донькою-підліткою. Їй важко опиратися спокусам минулого, що вриваються в життя, підбурюючи знову ходити по лезу ножа.

«Усе як колись» — роман про вибір і відповідальність, про щастя і складнощі материнства та шлюбу, про конфлікти і дружбу між різними поколіннями. Майстерно досліджуючи людські серця, Клер Ломбардо посідає гідне місце серед найкращих романісток сучасності.

Частина перша

Загублені в супермаркеті

1

Це стається так само, як більшість найважливіших подій у її житті, — випадково, бо вона раптом робить щось для неї невластиве. І, як зазвичай буває зі збігами обставин, відбувається це внаслідок цілком зваженого рішення з незначним відхиленням від норми, а згодом усе здається просто неймовірним. Ледь помітна зміна напрямку — й от уже все летить у прірву, а Всесвіт, радісно захопившись за обраний інший варіант, мчить стрімголов ніби з розпростертими руками, мов божевільний, що розчищає від інших покупців проходи між рядами в супермаркеті. Що, до речі, цілком точно описує місце дії: вона саме в крамниці делікатесів за два містечка від власної оселі докуповує останні дрібниці для святкової вечері на честь свого чоловіка, якому сьогодні виповнюється шістдесят.

Цього разу її дрібне порушення правил — за будь-якими мірками незначне, майже безвинне, — полягає лише в тому, що вона йде не в ту, що зазвичай, крамницю. Просто тому, що там не виявилось крабового м'яса.

Згодом вона пригадає, як вийшла з першої крамниці з порожніми руками й подумала: така невинна, навіть буденна зміна в рутині може призвести до чогось фатального, що ніколи не мало статися. Саме так — науково, з блискучою тривожністю — сприймав світ Марк: як послідовність зроблених чи не зроблених виборів і складних математичних наслідків кожного з них. Натомість Джулія почала мислити в такий спосіб тільки після того, як прожила з ним доволі довго. А доти була переконана, що, ухваливши одне рішення, про наступне можна й забути. Вона вважала, що Всесвіт — то просто хаос, та й загалом, як не крути, усе в житті — дрібниці. Саме ця разюча відмінність у характерах, імовірно, пояснює те, чому Марк

сумлінно гарував і здобув освіту інженера, а Джулія навіть не забрала свого диплома з англійської філології та риторики в Канзаському університеті.

Та вони вже прожили майже тридцять років разом. Тому Джулія, хоч і мимохіть, але припускала, що змінювати заведений порядок — доволі ризиковано. Що станеться, якщо вона махне рукою на те крабове м'ясо й поїде собі далі на захід? Очевидно, щось жахливе. Може, зіткнеться з вантажним потягом, а чи наїде на міну... Однак Джулія і уявити не могла, що наразиться на вісімдесятилітню жінку, яка розглядатиме гірку кумкватів.

Спершу Джулія її не впізнає. Та що там — насправді вона її навіть не помічає і не спиняється, а цілеспрямовано йде повз органічні овочі та фрукти до відділу морепродуктів. А ще подумки прикидає завернути до бакалії — раптом і там знайдеться щось цікаве. Іноді крамниці в передмісті можуть приємно здивувати асортиментом. Вона саме розмірковує, чи не оббігти тут усе й роздивитися товар, окрім того, що розбирають завсідники крамниці, де Джулія зазвичай скуповується, аж тут її ніби блискавкою пронизує. Мозок із запізненням фіксує обличчя жінки, сховане під майстерною маскою — невидимою, як серпанок часу, — старістю.

Привиди минулого ніколи не переслідували Джулію. Була хіба що дрібка людей, з якими вона щиро воліла більше не зустрічатися, і Гелен Руссо — одна з них. Чому тоді Джулія наближається до виходу з відділу круп і пробирається поміж інших покупців, щоб озирнутися? Минуло понад вісімнадцять років, тож це водночас і дивує, і ні. Дивує, бо колись вони бачилися принаймні раз на тиждень. І не дивує, бо її світ завжди був досить вузьким, де навіть таку дрібницю, як вибір іншої продуктової крамниці, уже можна вважати вкрай важливим рішенням.

Джулія й сама не розуміє, що змушує її повернутися, але Гелен із відділу овочів перейшла до розсипних товарів і зважує собі пакетик кедрових горішків. Згідно з цінником, вони коштують шістнадцять доларів сімдесят п'ять центів за двісті грамів. І Джулія раптом пригадує всі ці витребеньки під час вечорів у будинку Руссо: вишукане столове начиння, кар-тини, підозріло схожі на оригінали, пляшки вина, назви яких вона гуглила вдома і які коштували по п'ятдесят вісім доларів кожна.

Зараз вона тут, щоб купити інгредієнти для святкових крабових котлет — однієї з найулюбленіших страв її чоловіка. Від думки про Марка голова одразу починає паморочитися. Джулія несе порожній кошик і, щоб не почуватися геть безглуздо, кидає в нього головку червоної капусти. У чомусь Гелен має передбачувано старший вигляд, ніж Джулія її пам'ятає, але ж в іншому — в тому жвавому хвостіку на потилиці, у блиску великих блакитних намистин довкола ший — вона анітрохи не змінилася. Джулія ступає кілька кроків, потім ще кілька. Зазвичай вона майстерно всіх уникає: її походи до крамниць більше нагадують снайперські операції — вона міряє успіх тим, скільки знайомих облич їй удалося оминати. Але зараз усе єство заповонила невидима сила, спонукаючи до спілкування й змушуючи підійти достатньо близько, щоби побачити окуляри для читання на голові в жінки.

— Гелен?

Коли Гелен повертається обличчям до Джулії — у її погляді дивна порожнеча; очі повільно ковзають згори донизу й навпаки. Джулія замислюється, який вигляд має сама, і проводить рукою по волоссю. На мить навіть занепокоїлась, що її сприймуть за якусь злодюжку. На Джулії клоунські штани, як їх охрестила Алма, і стара Маркова сорочка на гудзиках із коміром. Їй хотілось би, щоб таке поєднання вилилося в щось невимушено стильне, та насправді це, очевидно, має зовсім інший вигляд. У передмісті важко визначити, ким є ексцентрично одягнена жінка з головою органічної капусти — волоцюгою чи розпатланою багатійкою. Джулія починає розмірковувати, як сильно змінилася після їхньої останньої зустрічі, і вага всіх тих змін накочує на неї хвилю. Як не крути, а змін у ній значно більше, ніж залишилося колишнього. Вона раптом гостро відчуває, як у вухах бухає кров. Цілком можливо, що Гелен її не впізнає. Це занепокоєння старе й водночас таке знайоме: коли ти відчуваєшся менш важливою для інших, ніж вони для тебе. Проте Гелен зрештою озивається:

— Не може бути!

Пульсація стихає, на зміну їй приходить довколишня какофонія: жінка сперечається з м'ясником, чоловік щось говорить у невидимий навушник, дитина в пуховій жилетці пронизливо співає про акулєня. Голос Гелен, на

диво, геть не змінився. Джулія із задоволенням подумки опиняється на задньому дворі Руссо, де Гелен — уже тоді старша, ніж Джулія зараз, — пообідньої пори ділиться з нею простими істинами про батьківство, афоризмами та одкровеннями, впевнено й легко, як людина, що посправжньому насолоджується життям. Тоді це неабияк дивувало Джулію, бо сама вона свого життя не любила.

— Я... подумала, це ти, — недоладно каже Джулія.

— Тільки не кажи, що я анітрохи не постаріла, — відповідає Гелен, — інакше я тебе приб'ю.

— Ти можеш... — нервово сміється Джулія.

— Бо мушу визнати, ти таки дещо постаріла, тож я вже геть давня.

Якщо щиро, слова про те, що вона дещо постаріла, більше дивують, аніж ображають, та Джулія все одно шаріється.

— Давня — це перебільшення.

— Але ж ти мене впізнала, — сміється тепер Гелен. — Це вже про щось свідчить.

— У тебе розкішний вигляд, — майже сором'язливо мовить Джулія.

— Пам'ятаю, ти ніколи не вміла брехати, — заперечує Гелен. — Навіть твій продуктовий кошик має не надто переконливий вигляд.

Жінки схиляють голови й розглядають головку капусти.

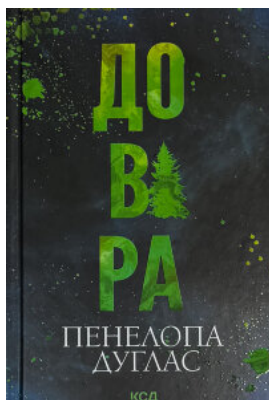
— Я щойно почала, — переводить дух Джулія.

— Як ти? — запитує Гелен. — Розкажи коротко основне.

— Ох, я... — Джулія не знає, із чого почати. Вона усвідомлює, що востаннє, коли вони бачилися, Алма ще не з'явилася на світ, тож якось дивно оголошувати майже незнайомій людині: «Я народила! Сімнадцять років тому!» Власне, за останні два десятиліття в її житті сталося багато чого. Стільки всього проросло відтоді, хорошого й не дуже, мов тоненькі зелені паростки на спустошеній землі. Нова робота, друга дитина, удвічі більше відданості та вірності в шлюбі. Нарешті все втихомирилося й перетворилося на рутину. Розширилося коло знайомств, діти вирости, з'явився маленький чорний метис тер'єра на ім'я Сюзанна, якого вони взяли з притулку. Власне, уся палітра буденності з кондиціонерами для білизни та президентськими виборами й невинним плином часу. Раптом її будні —

немов яскраві, меткі й нестримні більярдні кулі, що стикаються одна з одною, змінюють напрямок і потребують її втручання — здаються такими тривіальними. Джулія не бачила Гелен вісімнадцять років, і їй важко відповісти на це запитання.

Рекомендована література

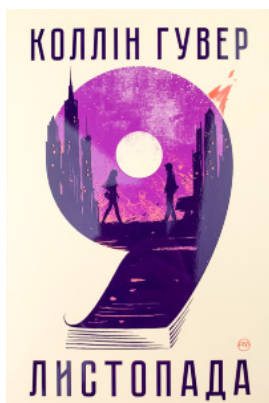
Довіра

Найбагатший чоловік у
Вавилоні

48 законів влади

9 листопада

Твоїй внутрішній дитині
потрібен дім

Вибір

Перейти до категорії
Проза

ridmi
ТВІЙ УЛЮБЛЕНИЙ КНИЖКОВИЙ

КУПИТИ